

KARADENİZ EKONOMİK İŞBİRLİĞİ PARLAMENTER ASAMBLESİ

Doc. GA21/CC20/REC70/03

KEİ BÖLGESİNİN GELİŞİMİNDE KÜLTÜRÜN ROLÜ HAKKINDA TAVSİYE 70/2003*

1. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Organizasyonu Parlamenter Asamblesi, gelişimin kültürel boyutunun öneminin tamamen bilincindedir. Asamble, geniş anlamda, insan gelişimi ile bağlantılı olan kültürün, hayat kalitesini yükseltebilen ve sürekli bir gelişim temin eden hayati bir kaynak olduğunu teyit etmektedir. Aynı zamanda, gelişimin hedeflerinden birisi de bireyin sosyal ve kültürel doyumdur. Böylece, sürekli gelişim ve kültürün gelişmesi birbirine bağımlıdır.
2. Bölgede kısa ve uzun vadeli işbirliği stratejisini temsil eden “*Gelecek için KEİ Ekonomik Gündemi*”, sürdürülebilir bir gelişim sağlamak için bölgesel bir stratejinin kabul edilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu anlamda, hem amaç hem araç olarak gelişimden bir çok farklı yönde etkileşen kültür, sürdürülebilir gelişime katkıda bulunmak açısından büyük bir potansiyele sahiptir ve gelişim stratejilerine entegre edilmelidir. Parlamenter Asamble, KEİ üye devletlerin kültürel politikalarının gelişim stratejileri ile entegrasyonunun bölgesel gelişimi güçlendirmedeki önemini vurgulamaktadır.
3. Parlamenter Asamble, kültürler arasındaki diyalogun ve uluslararası kültürel işbirliğinin bölgede yaşayan halklar arasında daha iyi bir anlaşma sağlayarak birlikte yaşamın geliştirilmesi ve bölgenin gelişmesini hedefleyen politik ve ekonomik işbirliği için bir zemin yaratılması yolunda oynayacağı önemli bir rolünün olduğuna inanmaktadır. Bu çerçevede Asamble; 1993’de imzalanan *Karadeniz Kültür, Eğitim, Bilim ve Bilgi Alanlarında İşbirliği Konvansiyonu*’nu ve *Karadeniz Kültür, Eğitim, Bilim ve Bilgi Alanlarında İşbirliği Konvansiyonu’nun Onaylanması ve Uygulanması ile ilgili Tavsiye 3/1994*’ü hatırlamaktadır.

* *Raportör: Sn. Shaitdin Aliyev (Azerbaycan).*

12 Haziran 2003 tarihli Asamble görüşmeleri (bk. Doc. GA21/CC20/REP/03 – Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu tarafından Kiev’de 16 Nisan 2003 tarihindeki Yirminci Toplantıda tartışılan “KEİ Bölgesinin Gelişiminde Kültürün Rolü” ile ilgili Rapor; Raportör: Sn. Grigorios Kirkos - Yunanistan).

12 Haziran 2003’de Kışinev’deki Yirmi Birinci Genel Kurul’da kabul edilen metin.

4. Kültürel boyutu, insana ve sürdürülebilir gelişim kavramına entegre etme konusu, Birleşmiş Milletler'in, özellikle de onun hükümetler-arası kuruluşu UNESCO'nun, BM Kalkınma Programı'nın, Avrupa Birliği'nin ve Avrupa Konseyi'nin ana hedeflerinden biridir. Parlamenter Asamble, UNESCO'nun gelişimin kültürel boyutunu tanıyan; kültürel kimlikleri teyit eden ve zenginleştiren; kültürel hayata katılımı genişleten; ve uluslararası kültürel işbirliğini teşvik eden kültür ve kalkınma gündemi tarafından ortaya konulan dört ana hedefi paylaşmaktadır.
5. Kültürel yaratıcılık, insan gelişiminin kaynağıdır ve insanlığın bir hazinesi olan kültürel farklılık gelişim için gerekli bir faktördür. Parlamenter Asamble, bütün zenginlikleri ile geleneksel kültürlerin, gelişime önemli bir katkıda bulunabileceği inancını ifade etmektedir. Aslında bunlar, gelişim süreci için zaruri olan yardımlaşma ve yaratıcılık değerlerini içermeleri sebebiyle potansiyel akıl kaynağı olarak görülmelidir. Aynı zamanda Asamble, belli uygulamaların, gelişim sürecinde insan haklarını tehlikeye düşürdüğü veya kadınları marjinalleştirdiği veya halk guruplarını hedeflediği takdirde gelişimi engelleyebileceğini endişeyle kaydetmektedir.
6. KEİ bölgesi ülkelerinin çoğu serbest pazar ekonomisine ve demokrasiye politik, ekonomik ve sosyal geçiş dönemini yaşamaktadırlar. Geçiş dönemindeki ülkelerdeki ekonomik ve manevi krizden en çok etkilenen alanlardan birisi kültürdür. Ekonomik zorlukların arka planında kültür alanında radikal değişiklikler yer almaktadır ve kültürel politikadaki temel zorluk ise kültürün kendisinin hayatta kalabilmesidir.
7. Geçiş ülkelerinin ulusal kültür politikalarında kültür, ülkelerin demokratik gelişimini sağlamaya, ve Avrupa kültürel kimliğinin entegral bir parçası olarak bölgede kültürel kimliklerini pekiştirmeye yardım edecek bir araç olarak ele alınmaktadır. Geçiş döneminin mevcut aşamasında kültür, demokratik süreçlerin temel sürükleyici gücü ve sivil toplumun dayanak noktası haline gelebilir. Kültür; insan hakları, cinsiyet eşitliği, fakirlik, çevresel sürdürülebilirlik, sosyal bağlılık, barış içinde bir arada varolma ve diğer ilgili alanlardaki durumu etkileyen gelişimin başarısını olumlu olarak etkileyebilir. Aynı zamanda, ana iş kaynağı olarak doğrudan ekonomik faydalar da sağlar. Bu açıdan, Asamble, sınırlı kaynakların – teknik ve mali – bu hedeflerin tam olarak uygulanmasını engelleyeceği endişesi içindedir. Toplumların, kültüre para harcamanın bir masraf değil, aksine bir yatırım olduğunu anlamaları gerekmektedir.
8. Son on yılda meydana gelen önemli derecede sosyal değişiklikler, hala hazırlık aşamasında olan yeni bir kültürel politika modelinin oluşmasına yol açmıştır. Asamble, kültür politikasının, bölge içinde, daha geniş anlamda ise Avrupa'da genel gelişim stratejisinin ana faktörü olması gerektiğini düşünmektedir.
9. **Bu sebeple, Parlamenter Asamble, KEİ Üye Devletler Parlamentolarına ve Hükümetlerine şu hususları tavsiye eder:**

A. Mevzuat ve kültürel politika alanında

- i.* Kültür ile ilgili, ulusal kültür politikasının ana prensipleri, hedefleri ve yükümlülüklerini açıkça belirtecek olan mevzuatı **sonuçlandırmak** veya iyileştirmek;
- ii.* Endojen ve sürdürülebilir bir gelişim stratejisinin kilit bileşkelerinden birisi haline gelecek kültürel politikalar **hazırlamak** veya mevcut olanları gözden geçirmek;

iii. Gerektiğinde, kültür alanındaki ulusal mevzuatı uluslararası ve Avrupa standartları ile **uyumlu hale getirmek**, ve ulusal kültür politikasını, UNESCO'nun, kültürel politikaların gelişim stratejilerine nasıl entegre edilebileceği ile ilgili prensipleri ile bir hizaya getirmek;

iv. Yeni ihtiyaçların yanı sıra sürmekte olan sorunlara, her ülkedeki mevcut olan koşullar uyarınca müdahale eden ulusal kültür politikası ile ilgili daha geniş bir vizyonu **kabul etmek** ve uygulamaya koymak.

B. Kültürün sosyal ve ekonomik gelişim ile etkileşimi alanında

i. Kültürel politikalarını diğer alanlardaki politikalarla, özellikle de ayırım yapmaksızın tüm üye toplumların sosyal entegrasyonu ve hayat kalitesini geliştirmeyi hedefleyen sosyal ve ekonomik politikalarla etkileşimi ile ilgili olarak, koordinasyon içinde **uygulamak**;

ii. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Uluslararası Ekonomik, Kültürel ve Sosyal Haklar Anlaşması ve Viyana İnsan Hakları Beyannamesi gibi mevcut uluslararası insan hakları araçlarının uygulanmasına özel dikkat sarf **etmek** ve kültürel haklarla ilgili mevcut araçları değerlendirerek kültürel hakların bir envanterini yapmak;

iii. Kültürel politikalarda, toplumun bütün kesimleri için kültüre daha geniş erişim sağlama, dışlama ve marjinalizasyon ile savaşıma yollarını ve araçlarını geliştirmeye ve güçlendirmeye **özel önem vermek**. Popüler kültür alanında kuvvetli politikalar ve toplum katılımının güçlü bir şekilde desteklenmesi kültürün demokratikleşmesine ve sosyal entegrasyona hizmet edebilir;

iv. Kültür ve gelişimde kadınların başarılarının tanınmasını **sağlamak** ve kültürel politikaların oluşturulmasına ve uygulanmasına bütün düzeylerde katılımlarını, böylece de cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını temin etmek;

v. Genellikle sık sık kültürel hayatın dışında bırakılan yaşlıların yanı sıra, özellikle yeni kültürel uygulamaları desteklenmesi gereken gençlerin ihtiyaçlarını ve isteklerini göz önünde **bulundurmak**;

vi. İstihdam ve gelir yaratarak, işbirliğini teşvik ederek, eğitimi destekleyerek ekonomik ve sosyal gelişim için araç olabilecek olan kültürel mirası **geliştirmek**. Bu açıdan, kültürel mirası korumak için politika ve uygulamayı güçlendirmek. Şehirdeki ve gelişim planlarındaki, programlarındaki ve politikalarındaki kültürel değeri olan binaların, mekanların, toplulukların ve manzaraların korunmasını dahil etmek ve temin etmek;

vii. Ekonomik büyüme için büyük fırsatlar sağlayan kültürel endüstrileri, özellikle de turizmi, **desteklemek**. Bu alanda iyileştirme yapılacak çok şey olan ülkelerde seyahat ve turizm imkanlarını geliştirmek;

viii. Kültürel gelişimde ulusal düzeyde yatırımları **sağlamak** veya artırmak ve uygun olduğu durumlarda, hükümet bütçesinin belli bir yüzdesini, genel hedeflerin, önceliklerin ve planların gelişimine uygun olacak şekilde bu amaç için ayırmak;

ix. Toplumun maddi, kültürel,entelektüel ve manevi üretim alanlarında temel üretim gücü veren çalışan insanlara özel **önem vermek**. Tüm elde edilebilir anlamlarda popülerleştirmek için zorunluluğu göz önüne alamak ve toplumun tümünün refahı için ve her bireyin refahı için insani aktivitelerin tüm alanlarında özgür,yaratıcı, yüksek kalitede ve yüksek verimde çalışmanın ahlaki değerini, temel sivil cesaret olarak tasdik etmek. Toplumun en geniş kısmının - çalışan insanların, hayatın yönünü , profesyonel ve ahlaki problemleri edebi işlerde, teatral performanslarda, güzel sanatlarda ve medyada yansıtmasının önemini ele almak.

C. Uluslararası işbirliği alanında

i. *Karadeniz Kültür, Eğitim, Bilim ve Bilgi Alanlarında İşbirliği Konvansiyonu*'na üye olmayan KEİ üye devletlerini dokümana iştirak etmeye **davet etmek**;

ii. Kültürel, ahlaki ve davranış farklılıklarının gerçek bir barış kültürü oluşturduğu kültürler-arası iletişim ve anlayış bölgesi meydana getirecek olan ikili ve çoğul kültürel işbirliği anlaşmalarını **imzalamak**;

iii. Kültürel boyutu uluslararası gelişim stratejisi ile birleştirme konusunda UNESCO ile **işbirliği yapmak**;

iv. Değişik uluslararası organizasyonların, uzman finansman kurumlarının ve ulusal ve bölgesel finans kurumlarının fon ve programlarını, önemli ölçüde kültürel bileşke içeren gelişim projeleri için temin ettikleri finansal yardımı artırmaya **davet etmek**..

10. **Parlamentar Asamble**, KEİ Dış İşleri Bakanları Konseyi'ni bu Tavsiye'yi ele almaya davet eder.

